Asesiad Llwybrau Cerdded i Ysgolion RhCT

Hirwaun i Ysgol Gyfun Rhydywaun

Mawrth 2025

REDSTART

YMWADIAD CYFFREDINOL:

Cafodd yr adroddiad yma ei baratoi gan Redstart o blaid Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (“y Cleient”) ac mae at ddefnydd a budd y Cleient yn unig yn unol â'r cytundeb rhwng y Cleient a Redstart y cafodd gwasanaethau Redstart eu cyflawni oddi tano. Heblaw am atebolrwydd nad oes modd ei eithrio yn ôl y gyfraith, dydy Redstart ddim yn derbyn unrhyw atebolrwydd i unrhyw barti arall mewn perthynas â chynnwys yr adroddiad yma.

Er y cymerwyd gofal wrth lunio'r adroddiad yma, mae'r casgliadau a'r argymhellion sydd ynddo yn seiliedig ar wybodaeth a gafodd ei darparu gan drydydd parti (“Gwybodaeth Trydydd Parti”). At ddibenion yr adroddiad yma, mae Redstart wedi dibynnu ar yr Wybodaeth Trydydd Parti a chymryd yn ganiataol ei bod yn gywir ac yn gyflawn. Nid yw wedi gwirio gwybodaeth o'r fath yn annibynnol at ddibenion yr adroddiad yma. Dydy Redstart ddim yn gwneud unrhyw gynrychiolaeth, gwarant nac ymgymeriad (datganedig neu ymhlyg) yng nghyd-destun Gwybodaeth Trydydd Parti a dydy Redstart ddim yn cymryd nac yn derbyn cyfrifoldeb am ddigonolrwydd, cyflawnrwydd na chywirdeb yr adroddiad yng nghyd-destun yr Wybodaeth Trydydd Parti sy'n sail iddo.

RHYDDID GWYBODAETH:

Mae Redstart yn deall ac yn cydnabod rhwymedigaethau a chyfrifoldebau cyfreithiol yr Awdurdod o dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 (y “Ddeddf”) ac mae'n llwyr werthfawrogi y gallai fod yn ofynnol i'r Awdurdod ddatgelu unrhyw wybodaeth sydd ganddo o dan delerau'r Ddeddf.

Cynnwys

1.	Cyflwyniad	1
2.	Aliniad Polisi	2
3.	Gweithdrefnau	4
4.	Lleoliad y Safle a Llwybr Cerdded	5
5.	Arolygon Cerddwyr / Traffig	18
6.	Materion Cymdeithasol	20
7.	Data Gwrthdrawiadau	21
8.	Trosolwg Llwybr	22
9.	Casgliad ac Argymhellion	24

1. Cyflwyniad

1.1 Mae Redstart wedi cael ei gomisiynu gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf i gynnal asesiad er mwyn pennu argaeledd y llwybr(au) cerdded canlynol yn Hirwaun:

- **Prif Lwybr** – Hirwaun i Ysgol Gyfun Rhydywaun.
- **Is-lwybr 1** – Heol Penderyn i Heol Aberhonddu (yn ymuno â'r **Prif Lwybr** i Ysgol Gyfun Rhydywaun).

1.2 A siarad yn gyffredinol, bydd llwybr ar gael os yw'n ddigon diogel i ddisgybl gerdded ar ei ben ei hun, neu yng nghwmni oedolyn priodol, gan ddibynnu ar oedran y disgybl. Yn rhan o waith asesu'r llwybr cerdded, bydd asesiad o'r peryglon sy'n wynebu plant a'r rhieni/cynhalwyr sy'n eu hebrwng ar hyd y llwybr rhwng y cartref a'r ysgol angen yn cael ei gynnal.

1.3 Bydd asesiadau o'r fath yn dilyn Darpariaethau Statudol Llywodraeth Cymru ar yr Asesiad Risg o Lwybrau Cerdded i'r Ysgol, fel y nodir yn Narpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol Teithio gan Ddysgwyr 2014.

2. Aliniad Polisi

2.1 Mae Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 yn nodi'r fframwaith cyfreithiol y gwneir darpariaethau teithio oddi mewn iddo ar gyfer dysgwyr sy'n teithio o'r cartref i'r ysgol. Ym mis Mehefin 2014, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Ddarpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol Teithio gan Ddysgwyr i gynorthwyo awdurdodau lleol i roi'r Mesur ar waith.

2.2 Mae gan awdurdodau lleol ddyletswydd gyfreithiol i asesu anghenion teithio dysgwyr sy'n cerdded i'r ysgol. Mae'r Ddarpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol Teithio gan Ddysgwyr yn galluogi awdurdodau lleol i benderfynu a yw llwybr i'r ysgol 'ar gael' (diogel) i'w gerdded neu'n cael ei ystyried 'ddim ar gael' (anniogel) a'r mesurau diogelu y gellid eu rhoi ar waith i sicrhau bod y llwybr 'ar gael' (yn ddiogel) i'w gerdded neu y gall ddod yn 'ddiogel'.

2.3 Mae dogfen Llywodraeth Cymru yn ei gwneud yn ofynnol i'r materion a ganlyn gael eu hystyried wrth asesu llwybr;

Er mwyn i lwybr gael ei ddosbarthu'n un sydd ar gael (diogel) mae angen i'r llwybr fod;

- Yn droedffordd ddigonol barhaus ar ffyrdd sy'n cludo traffig canolig i drwm; **neu**
- "Camau i lawr" ar ffyrdd sydd â llif traffig isel ond llinellau gweld digonol i roi digon o rybudd ymlaen llaw i yrwyr a cherddwyr; **neu**
- Ar ffyrdd gyda llif traffig isel iawn, dim "camau i lawr", ond digon o linellau gweld da i roi digon o rybudd ymlaen llaw.

Os oes angen croesffordd, argymhellir bod un o'r mesurau diogelwch canlynol:

- Lloches i gerddwyr; **neu**
- Gwelededd – dylai fod yn ddigon da i ganiatáu i gerbydau stopio'n ddiogel (o ystyried y rheol cyflymder yr 85fed canradd, mae pellteroedd stopio cerbydau fel y rhai a nodir yn Rheolau'r Ffordd Fawr); **neu**
- Digon o fylchau yn llif y traffig a'r llinell weld i ganiatáu digon o gyfleoedd i groesi'n ddiogel; **neu**
- Digon o gyfleusterau croesi (er enghraifft, croesfannau sebra, pelican); **neu**
- Digon o gamau i gerddwyr wrth y goleuadau traffig (gan gynnwys llochesi angenrheidiol); **neu**
- Digon o Hebryngwyr Croesfan Ysgol (pobl lolipop).

2.4 Dylid ystyried y wybodaeth ganlynol fel y manylir yn y ddogfen Teithio gan Ddysgwyr a'i chrynhoi isod;

a) Cyfyngiadau cyflymder o gwmpas neu gerllaw ysgolion;

b) Llif traffig dwy ffordd a gofnodir mewn Unedau Ceir Teithwyr (PCUs) - mae llif traffig isel yn cael ei bennu o dan 400 o gerbydau mewn cyfnod o awr, llif traffig canolig rhwng 400 ac 840 a llif traffig trwm dros 840 o gerbydau yr awr. Asesir bod ffordd â llai na 240 o gerbydau yr awr yn ddiogel i'w chroesi, sy'n cyfateb i 1 cerbyd bob 15 eiliad;

c) Mae angen dadansoddiad o fylchau mewn traffig am 5 munud yn olynol. Ystyrir bod 4 bwlch o fewn cyfnod o 5 munud o'r fath yn dderbyniol. Ar gyflymder cerdded o 1 metr yr eiliad bydd y rhan fwyaf o bobl yn gallu croesi dwy lôn o draffig trefol arferol mewn 4 i 6 eiliad tra bydd angen bwlch mwy o tua 10 i 12 eiliad ar eraill;

d) Hanes gwrthdrawiadau blaenorol am 3 blynedd o leiaf;

e) Lled, cyflwr, a gweledwdd llwybr troed. Ar ffyrdd â llif traffig isel gellir tybio fel arfer bod llain ymyl y gall plentyn a'r rhiant sy'n ei hebrwng gamu arni pan fydd traffig yn mynd heibio yn darparu llwybr sydd ar gael;

f) Lle mae angen croesi ffyrdd, argymhellir y dylid ystyried argaeledd cyfleusterau croesi megis llochesi canolog, croesfannau cerddwyr neu arwyddion traffig;

g) Dylid ystyried llifogydd posibl ac, os oes angen, nodweddion diogelwch gan gynnwys arwyddion, goleuadau, rhwystrau diogelwch;

h) Unrhyw newidiadau arfaethedig i'r ardal a allai gael effaith ar lwybrau cerddwyr;

i) Croesfannau rheilffordd;

j) Perygl cymdeithasol a achosir gan unrhyw ymddygiad gwrthgymdeithasol posibl;

k) Unrhyw newidiadau i nodweddion y bobl sy'n cerdded y llwybr.

2.5 Mae Perygl Cymdeithasol yn agored i ddehongliadau gwahanol ac mae'n oddrychol. O ran mesur perygl cymdeithasol, dylai tystiolaeth fod ar fael i nodi unrhyw beryglon o'r fath.

2.6 Wrth gynnal asesiadau risg, argymhellir bod awdurdodau lleol yn gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau/asiantaethau sydd ag arbenigedd mewn (gan gynnwys cyfrifoldeb am) fynd i’r afael â pherygl cymdeithasol a’i fesur. Mae gan yr Heddlu neu Swyddogion Cymorth Cymunedol yr Heddlu gyfrifoldeb am droseddu, anhrefn ac ymddygiad gwrthgymdeithasol, tra bod y Byrddau Lleol Diogelu Plant yn gyfrifol am faterion diogelu/amddiffyn plant.

2.7 Mae eu cyfranogiad yn cynnwys cyfnewid gwybodaeth, asesu, a rheoli unrhyw risgiau o'r fath. Felly, nid yw Redstart wedi'i gomisiynu i nodi materion yn ymwneud â pheryglon cymdeithasol a achosir gan ymddygiad gwrthgymdeithasol.

3. Gweithdrefnau

3.1 Ymweliad Safle

3.1.1 Cynhaliwyd asesiad safle cerdded i ymchwilio i'r llwybr ac i nodi peryglon / gwaith adfer posibl sydd ei angen er mwyn darparu llwybr cerdded diogel. Cafodd y llwybr ei gerdded ar adegau i ddal amodau traffig arferol yn ystod yr amser yr oedd plant ysgol yn cerdded y llwybr.

3.1.2 Rhestrir isod enghreifftiau o beryglon safle nodweddiadol a fydd yn cael eu hystyried o ganlyniad i'r asesiad cerdded:

- Rhyng-welededd rhwng gyrwyr a cherddwyr, ar hyd y llwybr ac ar gyffyrdd bach;
- Nifer uchel o draffig wrth groesfannau a mathau o gerbydau sy'n defnyddio'r llwybr;
- Cyflwr wyneb y llwybr troed, lled defnyddiadwy, a chysylltedd rhwng llwybrau troed cyfagos;
- Unrhyw ddail sydd wedi gordyfu sy'n rhwystro symudiadau cerddwyr/sy'n culhau'r lled defnyddiadwy;
- Cerbydau'n parcio ar y droedffordd gan achosi rhwystr/gan gulhau'r lled defnyddiadwy.

3.2 Gwybodaeth i'w Darparu

3.2.1 Mae'r wybodaeth ganlynol i'w darparu yn rhan o'r asesiad:

a) Cynllun yn dangos y llwybrau a aseswyd;

b) Adroddiad yn nodi peryglon/risgiau posibl ac adferiad posibl ar gyfer pob perygl posibl a nodwyd.

4. Lleoliad y Safle a Llwybr Cerdded

4.1 Trosolwg o'r Llwybr (Prif Lwybr ac Is-lwybrau cyfagos)

4.1.1 Mae'r **Prif Lwybr** yn cychwyn i'r dwyrain o Hirwaun ac yn gorffen yn Ysgol Gyfun Rhydywaun. Mae Is-lwybr arall hefyd wedi'u hasesu'n rhan o'r adroddiad, gyda'r ddau lwybr wedi'u dangos yn **Nelwedd 4.1** isod.

Delwedd 4.1 – Llwybrau i Ysgol Gyfun Rhydywaun (Delwedd © 2024 Airbus)

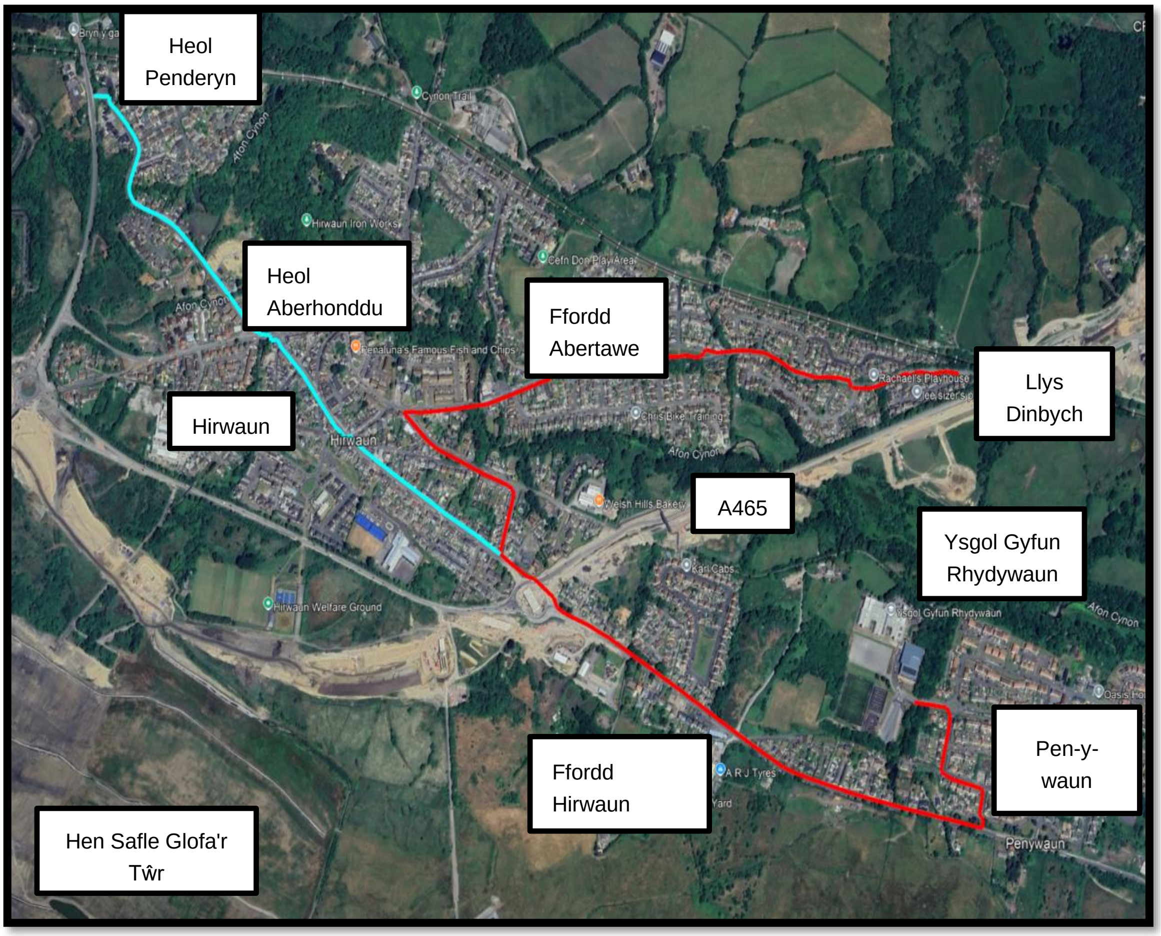

- **Prif Lwybr** — Llys Dinbych i Ysgol Gyfun Rhydywaun drwy Lys Dinbych, Maesycynon, Ffordd Abertawe, Y Dramffordd, Teras Cynon, Heol Aberhonddu, Ffordd Hirwaun, Heol Uchaf, Derwyn, Coedlan Lawrence, Ysgol Gyfun Rhydywaun.

- **Is-lwybr** – Heol Penderyn i Ysgol Gyfun Rhydywaun drwy Heol Penderyn, Ffordd y Rhigos, Heol Aberhonddu (yn ymuno â'r **Prif Lwybr** i Ysgol Gyfun Rhydywaun).

4.2 Prif Lwybr - Llys Dinbych i Ysgol Gyfun Rhydywaun

4.2.1 Mae darnau di-dor o droedffordd, gyda chyfleoedd croesi a goleuadau stryd ar hyd y llwybr. Yn gyffredinol, mae llwybrau troed ar hyd y llwybr yn ddigon llydan i ganiatáu i gerddwyr fynd heibio'i gilydd yn ddidrafferth. Mae hyn yn lleihau ar gyfer rhai rhannau byr ac mae angen i gerddwyr naill ai ildio i'w gilydd neu groesi i ochr arall y ffordd. Mae'r llwybr rhwng Ysgol Gyfun Rhydywaun a Hirwaun a Phenderyn eisoes ar gael ac yn cael ei ddefnyddio bob dydd. Mae cysylltiadau i / o ysgolion cynradd yn yr ardaloedd hyn eisoes ar gael ac yn cael eu defnyddio bob dydd. Lle'r oedd angen croesi ffyrdd ymyl, ystyriwyd bod gwrthdaro rhwng cerbydau/cerddwyr yn risg isel.

4.2.2 Darperir cysylltedd rhwng llwybrau troed drwy gydol y daith gan groesfannau sebra, signalau traffig a mannau croesi heb eu rheoli eraill.

4.2.3 Mae'r terfyn cyflymder ar hyd y llwybr yma yn amrywio rhwng 20mya a 30mya. Mae llif cerbydau yn isel i gymedrol ar hyd yr ardaloedd preswyl ac yn gymedrol i uchel ar hyd yr A4059 Ffordd Hirwaun.

4.2.4 Mewn mannau, mae angen clirio llystyfiant i wella lled y llwybr troed mae modd ei ddefnyddio a gwella gwelededd i gerddwyr.

4.2.5 Tynnwyd ffotograffau 4.1 i 4.16 ar hyd y llwybr cerdded ac fe'u dangosir isod.

Ffotograff 4.1 – Cychwyn y llwybr o Lys Dinbych, mae llwybr troed ar gael ar hyd ochr ddeheuol Ffordd Abertawe.

Ffotograff 4.2 – Man croesi heb ei reoli sy'n cysylltu'r llwybrau troed gogleddol a deheuol ac arosfannau bysiau ar draws Ffordd Abertawe.

Ffotograff 4.3 – Cerbydau wedi'u parcio yn lleihau gwelededd i'r man croesi heb ei reoli ar Faesycynon.

Ffotograff 4.4 – Man croesi heb ei reoli sy'n cysylltu'r llwybrau troed gogleddol a deheuol â'r arosfannau bysiau ar Ffordd Abertawe.

Ffotograff 4.5 – Parcio ar y stryd yn cyfyngu mynediad i fan croesi heb ei reoli ar y gyffordd â Bryncynon.

Ffotograffau 4.6 a 4.7 – Troedffordd yn culhau ar hyd Ffordd Abertawe y tu allan i rifau 35 i 40, lle roedd gwelededd da, llif traffig isel a chyflymder yn caniatáu i gerddwyr gamu i'r ffordd gerbydau i basio ei gilydd pan fo angen.

Ffotograff 4.8 – Cerbydau wedi'u parcio ar droedffordd gan achosi rhwystrau a phroblemau gwelededd i'r man croesi heb ei reoli ar hyd Ffordd Abertawe.

Ffotograff 4.9 – Coed yn hongian dros y droedffordd ar Ffordd Merthyr.

Ffotograff 4.10 – Diwedd sydyn i'r droedffordd ar Deras Cynon, fodd bynnag, nodir bod llwybr troed ar gael gyferbyn gyda chyfleoedd croesi cyn cyrraedd y pwynt yma.

Ffotograff 4.11 – Man croesi heb ei reoli gyda chyswllt lloches i gerddwyr i'r llwybr teithio llesol newydd ar y gylchfan sy'n cysylltu â Ffordd Blaenau'r Cymoedd.

Ffotograff 4.12 – Croesfan a reolir gan signalau ar Ffordd Hirwaun ger y gyffordd gyda Threnant.

Ffotograff 4.13 – Man croesi heb ei reoli sy'n cysylltu'r safle bws o'r llwybrau troed gogleddol a deheuol ar hyd Heol Hirwaun.

Ffotograff 4.14 – Cyswllt troedffordd o Ffordd Hirwaun i Berthlwyd a Heol Uchaf.

Ffotograff 4.15 – Cerbydau wedi'u parcio ar droedffyrdd Heol Uchaf yn lleihau'r lled defnyddiadwy.

Ffotograff 4.16 - Troedffordd yn arwain at gatiau ysgol Ysgol Gyfun Rhydywaun.

4.3 Is-lwybr – Heol Penderyn i Heol Aberhonddu (yn ymuno â'r Prif Lwybr i Ysgol Gyfun Rhydywaun).

4.3.1 Mae darnau di-dor o droedffordd, gyda chyfleoedd croesi a goleuadau stryd ar hyd y llwybr. Yn gyffredinol, mae llwybrau troed ar hyd y llwybr yn ddigon llydan i ganiatáu i gerddwyr fynd heibio'i gilydd yn ddidrafferth. Mae hyn yn lleihau ar gyfer rhai darnau byr gyda 'rhannau ildio i gerddwyr' anffurfiol neu drwy groesi i ochr arall y ffordd. Mae'r llwybr rhwng Ysgol Gyfun Rhydywaun a Hirwaun a Phenderyn eisoes ar gael ac yn cael ei ddefnyddio bob dydd. Mae cysylltiadau i / o ysgolion cynradd yn yr ardaloedd hyn eisoes ar gael ac yn cael eu defnyddio bob dydd.

4.3.2 Lle'r oedd angen croesi ffyrdd ymyl, ystyriwyd bod gwrthdaro rhwng cerbydau/cerddwyr yn risg isel.

4.3.3 Darperir cysylltedd rhwng llwybrau troed drwy gydol y daith gan groesfannau sebra, signalau traffig a mannau croesi heb eu rheoli eraill.

4.3.4 20mya yw'r terfyn cyflymder ar hyd yr is-lwybr yma a gwelwyd bod llif cerbydau yn isel i gymedrol.

4.3.5 Tynnwyd ffotograffau 4.17 i 4.23 ar hyd y llwybr cerdded ac fe'u dangosir isod.

Ffotograff 4.17 – Ramp llwybr troed a grisiau yn cysylltu'r A4059 â Heol Penderyn.

Ffotograff 4.18 – Coed wedi gordyfu a llystyfiant yn culhau lled y llwybr troed defnyddiadwy ar Deras Biwt.

Ffotograff 4.19 – Croesfan newydd arfaethedig â signalau (yn cael ei hadeiladu ar adeg yr asesiad) ar Ffordd y Rhigos.

Ffotograff 4.20 – Croesfan wedi'i harwyddo ar Heol Aberhonddu (ger y Co-Op).

Ffotograff 4.21 – Croesfan Sebra a throedffordd bresennol (yn cael ei wella ar adeg yr asesiad) y tu allan i dafarn y Prince of Wales ar Heol Aberhonddu.

Ffotograff 4.22 – Croesfannau heb eu rheoli gyda cherbydau'n parcio ar y llwybrau llydan ar hyd Heol Aberhonddu gan leihau'r lled defnyddiadwy.

Ffotograff 4.23 - Cerbydau'n parcio ar y llwybrau llydan ar hyd Heol Aberhonddu gan leihau'r lled defnyddiadwy.

5. Arolygon Cerddwyr / Traffig

5.1 Mae Canllawiau Teithio gan Ddysgwyr yn nodi: Lle mae angen croesi ffyrdd, argymhellir y dylid ystyried argaeledd cyfleusterau croesi megis llochesi canolog, croesfannau cerddwyr neu arwyddion traffig. Lle nad oes cyfleusterau croesi, dylai asesiad risg y llwybr ystyried pob croesfan ffordd ofynnol, gan gofio cyflymder a llif traffig, llinellau gweld ac ati.

5.2 Os oes angen croesi ffyrdd dylai fod:

- Digon o fylchau yn llif y traffig a'r llinellau gweld i ganiatáu digon o gyfleoedd i groesi'n ddiogel. Dylai'r dadansoddiad amser bwlch gael ei ddefnyddio lle bo angen **neu**
- Llochesi i gerddwyr **neu**
- Cyfleusterau croesi (e.e. sebra, pelican, pâl ac ati) **neu**
- Cyfnod cerddwyr wrth y goleuadau traffig **neu**
- Hebryngwr Croesfan Ysgol.

5.3 Os oes angen croesi ffordd dylai'r gwelededd yn y lleoliad ganiatáu i gerbyd stopio, o ystyried cyflymder yr 85fed canradd (y cyflymder y mae 85% o'r cerbydau'n teithio islaw) o'r llif traffig. Dylid cymryd pellteroedd stopio cerbydau fel y rhai a nodir yn Rheolau'r Ffordd Fawr. Mewn llawer o ardaloedd gwledig, mae'n debygol y bydd angen arfer barn barhaus. Ni all unrhyw feini prawf ddarparu'r holl arweiniad nac atebion i bob sefyllfa bosibl.

5.4 Os oes rhaid croesi ffyrdd i ddefnyddio troedffordd neu i wella llinellau gweld, efallai y bydd angen rhoi cyngor ar fannau croesi diogel. Ar rai ffyrdd gwledig efallai na fydd y droedffordd yn barhaus.

5.5 Bydd yn rhaid gwneud dyfarniad gwybodus ynghylch argaeledd mannau "cam i lawr".

5.6 Gellir asesu pa mor anodd yw croesi safle drwy ystyried nifer y bylchau yn llif y traffig sy'n dderbyniol i gerddwyr. Gall traffig sy'n llifo'n rhydd greu bylchau ar hap ac yn weddol aml, ond mae cyflymderau'n tueddu i fod yn uwch, a byddai angen i fylchau fod yn hirach er mwyn croesi'r ffordd yn ddiogel.

5.7 Mae bwlch derbyniol o ran croesi o un ochr y ffordd i'r llall yn amrywio rhwng pob person. Bydd y rhan fwyaf o bobl yn gallu croesi dwy lôn o draffig trefol arferol mewn 4 i 6 eiliad. Efallai y bydd angen bylchau mwy o tua 10 i 12 eiliad ar rai eraill.

5.8 Argymhellir bod yr arolwg yn cofnodi nifer y bylchau ym mhob cyfnod o 5 munud sy'n hwy nag amser croesi'r ffordd, gan ddefnyddio un metr yr eiliad fel y cyflymder cerdded. Mae pedwar bwlch ym mhob cyfnod o 5 munud yn dynodi ffordd y gellir ei chroesi heb ormod o oedi. Gallai bylchau hirach fod wedi'u dosbarthu'n fylchau lluosog yn hytrach nag 1 bwlch yn unig.

5.9 Mae'r Ddarpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol Teithio gan Ddysgwyr – Mehefin 2014 yn amlinellu'r hyn sydd ei angen wrth asesu Llif Traffig ar Ffyrdd.

5.9.1 Ystyr llif traffig isel yw ffyrdd sydd â llif traffig o dan 400 o gerbydau mewn cyfnod o awr; llif traffig canolig yw ffyrdd sydd â llif traffig rhwng 400 ac 840 cerbyd yr awr; a llif traffig trwm yw ffyrdd sydd â llif traffig o dros 840 o gerbydau yr awr.

5.9.2 Bydd y rhan fwyaf o bobl yn gallu croesi dwy lôn o draffig trefol arferol mewn 4 i 6 eiliad. Ystyrir bod pedwar bwlch o'r fath o fewn cyfnod o 5 munud yn dderbyniol. Ar gyfer yr adroddiad hwn, rydym wedi defnyddio 6 eiliad a lle mae'r bwlch yn fwy na neu'n hafal i 12 eiliad mae hyn wedi'i gyfrif fel 2 neu fwy o fylchau.

5.10 Daeth yr asesiad cerdded i'r casgliad naill ai:

- Bod y llwybrau troed yn rhai sydd wedi'u cysylltu'n dda, gyda chyfleusterau croesi digonol (rhai wedi'u rheoli a heb eu rheoli) a chyfnodau cerddwyr wrth oleuadau traffig i gerddwyr allu croesi'n ddiogel, **neu**

- Lle nad oes cyfleusterau croesi, mae'r asesiad wedi ystyried llif traffig, cyflymder traffig a llinellau gweld, a oes llwybrau troed a/neu mannau camu i lawr ar gael i ganiatáu i gerddwyr aros nes bydd yr amodau'n ddiogel i groesi.

O ganlyniad, ni ofynnwyd am ragor o wybodaeth am lifoedd traffig na gwybodaeth arolwg bylchau.

6. Materion Cymdeithasol

6.1 Ni nodwyd bod unrhyw fannau ar hyd y llwybr yn destun Ymddygiad Gwrthgymdeithasol yn ystod yr amseroedd pan fyddai plant ysgol yn cerdded i'r ysgol.

6.2 Efallai y bydd materion eraill nad ydynt yn amlwg o asesiad ar droed, y byddai grwpiau defnyddwyr eraill yn eu nodi. Byddai angen i'r awdurdod lleol ystyried yr agweddau hyn gyda'r Heddlu ac asiantaethau diogelu eraill.

7. Data Gwrthdrawiadau

7.1 Ymchwiliwyd i ddata gwrthdrawiadau cerddwyr ar gyfer y 5 mlynedd rhwng 2020 a 2024 (wedi'u dilysu) trwy Crashmap.co.uk a data Gwrthdrawiadau Ffyrdd a Gofnodwyd gan yr Heddlu. Sylwch fod y Ddarpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol Teithio gan Ddysgwyr yn ei gwneud yn ofynnol i aseswyr ymgorffori 3 blynedd o hanes gwrthdrawiadau wrth asesu llwybr.

7.2 Mae'r data gwrthdrawiadau wedi cael ei ymchwilio yn ystod yr amseroedd y byddai plant ysgol yn cerdded y llwybr i nodi amodau traffig arferol yn ystod yr amser. Mae’r amseroedd hyn wedi’u nodi'n 07:00 – 09:30 ar gyfer taith yn y bore, a 14:30 – 17:00 ar gyfer taith yn y prynhawn.

7.3 Nid oedd unrhyw wrthdrawiadau ar hyd y prif lwybr yn ystod y cyfnod a aseswyd.

7.4 Digwyddodd y gwrthdrawiad canlynol ar yr **Is-lwybr**

- Un gwrthdrawiad angheuol ar Heol Aberhonddu. Lladdwyd plentyn yn y gwrthdrawiad yma. Dyddiad 29/02/2024.

8. Trosolwg Llwybr

8.1 Prif Lwybr – Llys Dinbych i Ysgol Gyfun Rhydywaun

8.1.1 Mae'r llwybr o fewn terfynau cyflymder 30mya a 20mya.

8.1.2 Mae troedffyrdd mewn cyflwr rhesymol ar hyd y llwybr. Nodwyd bod rhai rhannau o'r llwybr troed ar hyd Ffordd Abertawe a Theras Cynon yn dod i ben yn sydyn. Bydd gofyn i gerddwyr groesi'r ffordd gerbydau yn y lleoliadau yma. Mae'r gwelededd yn dda ac roedd digon o fylchau mewn traffig sy'n bodloni'r meini prawf a amlinellir yn y Canllawiau Teithio gan Ddysgwyr.

8.1.3 Mae lled y llwybrau troed yn cael eu lleihau oherwydd coed sy'n hongian a llystyfiant wedi gordyfu ar hyd rhannau o'r llwybr ar Ffordd Abertawe a Ffordd Merthyr. Mae angen gwaith cynnal a chadw parhaus i ehangu lled y llwybr troed a sicrhau y gall cerddwyr fynd heibio'i gilydd yn ddiogel.

8.1.4 Mae darnau o droedffordd ar hyd ochr gorllewinol Ffordd Abertawe lle mae lled y llwybr troed yn lleihau. Mae hyn yn ei gwneud hi'n ofynnol i gerddwyr gamu i'r ffordd gerbydau i fynd heibio ei gilydd yn y fan yma. Mae'r gwelededd yn dda ac roedd digon o fylchau mewn traffig sy'n bodloni'r meini prawf a amlinellir yn y Canllawiau Teithio gan Ddysgwyr.

8.1.5 Mae parcio ar y stryd yn rhwystro gwelededd ar hyd y llwybr cerdded ac mae parcio cerbydau ar y llwybrau troed ar hyd Ffordd Abertawe, Ffordd Merthyr a'r Dramffordd yn cyfyngu mynediad. Mae carfanau plismona cymdogaeth leol yn gweithio gyda thrigolion i helpu i leihau'r risgiau i gerddwyr gan gerbydau sydd wedi'u parcio fan hyn a fan draw.

8.1.6 Mae goleuadau stryd ar hyd y llwybr, er bod angen gwaith cynnal a chadw parhaus ar goed mewn rhai ardaloedd i sicrhau nad yw lefelau golau yn cael eu peryglu.

8.1.7 Ymchwiliad i wrthdrawiadau cerddwyr wedi'i gynnal rhwng 2020 a 2024. Nid oedd unrhyw wrthdrawiadau a oedd yn ymwneud â cherddwyr yn ystod yr amseroedd a aseswyd.

8.1.8 Ar ffyrdd ymyl, ystyriwyd bod yr amodau a arsylwyd yn darparu amgylchedd diogel i gerddwyr groesi. Aseswyd bod risg isel o wrthdaro rhwng cerbydau / cerddwyr, a nodwyd bod digon o fylchau croesi i gydymffurfio â Chanllawiau Teithio gan Ddysgwyr. Ar adeg yr ymweliad safle, pan welwyd cerddwyr yn croesi, roeddent yn gallu gwneud hynny heb unrhyw drafferthion.

8.1.9 Mae cyfleusterau croesi wedi'u rheoli yn y lleoliadau canlynol:

- Croesfan gydag Arwyddion – Tu allan ar Ffordd Hirwaun.

8.1.10 Nid oedd unrhyw feysydd o bryder am ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ystod yr ymweliad safle ar hyd yr is-lwybr.

8.1.11 Ni thybiwyd bod angen data traffig a dadansoddiad bwlch croesi cerddwyr, gan ei bod yn ymddangos bod digon o groesfannau wedi'u rheoli ar gyfer cerddwyr sy'n dymuno croesi'r prif ffyrdd ar y llwybr cerdded.

8.2 Is-lwybr – Heol Penderyn i Heol Aberhonddu (yn ymuno â'r Prif Lwybr i Ysgol Gyfun Rhydywaun)

8.2.1 Mae'r llwybr o fewn terfynnau cyflymder 20mya a 30mya.

8.2.2 Mae darnau di-dor o droedffordd mewn cyflwr rhesymol ar hyd y llwybr.

8.2.3 Mae yna enghreifftiau o gerbydau'n parcio ar y llwybrau troed ar hyd rhannau o'r llwybr a all hefyd effeithio ar lefelau cysur cerddwyr. Mae carfanau plismona cymdogaeth leol yn gweithio gyda thrigolion i helpu i leihau'r risgiau i gerddwyr gan gerbydau sydd wedi'u parcio fan hyn a fan draw.

8.2.4 Gwelwyd bod coed a pherthi yn hongian dros rannau lleol o'r llwybr troed ar hyd y llwybr. Mae angen gwaith cynnal a chadw parhaus i ehangu lled y llwybr troed a sicrhau y gall cerddwyr fynd heibio'i gilydd yn ddiogel.

8.2.5 Mae goleuadau stryd ar hyd y llwybr, er bod angen gwaith cynnal a chadw parhaus ar goed mewn rhai ardaloedd i sicrhau nad yw lefelau golau yn cael eu peryglu.

8.2.6 Mae ymchwiliad i wrthdrawiadau a arweiniodd at farwolaeth cerddwyr am y 5 mlynedd rhwng 2020 a 2024 wedi'i gynnal. Dengys y data bod 1 gwrthdrawiad wedi arwain at 1 anaf marwol i gerddwyr yn ystod y cyfnod a aseswyd.

8.2.7 Ar ffyrdd ymyl, ystyriwyd bod yr amodau a arsylwyd yn darparu amgylchedd diogel i gerddwyr groesi. Aseswyd bod risg isel o wrthdaro rhwng cerbydau / cerddwyr, a nodwyd bod digon o fylchau croesi i gydymffurfio â Chanllawiau Teithio gan Ddysgwyr. Ar adeg yr ymweliad safle, pan welwyd cerddwyr yn croesi, roeddent yn gallu gwneud hynny heb unrhyw drafferthion.

8.2.8 Mae cyfleusterau croesi wedi'u rheoli yn y lleoliadau canlynol:

- Croesfan gydag Arwyddion (yn cael ei hadeiladu ar hyn o bryd) – Tu allan i rif 1 Ffordd y Rhigos.
- Croesfan Sebra – Tu allan i rif 80 Heol Aberhonddu.
- Croesfan Sebra – Tu allan i dafarn y Prince of Wales Heol Aberhonddu.

8.2.9 Nid oes unrhyw feysydd o bryder am ymddygiad gwrthgymdeithasol yn ystod yr ymweliad safle ar hyd yr Is-lwybr.

8.2.10 Ni thybiwyd bod angen data traffig a dadansoddiad bwlch croesi cerddwyr, gan ei bod yn ymddangos bod digon o groesfannau heb eu rheoli ac wedi'u rheoli ar gyfer cerddwyr sy'n dymuno croesi'r prif ffyrdd ar y llwybr cerdded.

9. Casgliad ac Argymhellion

9.1 Prif Lwybr – Llys Dinbych i Ysgol Gyfun Rhydywaun

9.1.1 Mae'r llwybr yn bodloni'r meini prawf ac ystyrir ei fod ar gael i'w gerdded yn unol â chanllawiau Teithio gan Ddysgwyr.

9.1.2 Dylid ystyried gwelliannau pellach i'r llwybr cerdded i wella amodau ar gyfer defnyddwyr y llwybr ac er mwyn i'r llwybr ddod ar gael, mae'r rhain yn cynnwys y canlynol:

- Monitro rhwystrau troedffyrdd. Lle mae lled llwybrau troed a gweledodd yn parhau i gael eu cyfyngu gan geir wedi'u parcio, dylid gweithredu ar y cyd ag Adran briodol y Cyngor / carfanau plismona cymdogaeth leol.

9.1.3 Gellid ystyried gwelliannau pellach i'r llwybr cerdded i wella amodau ar gyfer defnyddwyr y llwybr. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol:

- Monitro cyflwr coed a dail sy'n hongian. Lle mae coed a/neu ddail yn hongian neu'n ymledu i lwybrau troed, dylid torri'r ardaloedd hyn yn ôl i wella'r lled defnyddiadwy, llinellau gweld a gwyliadwriaeth naturiol. Yn ogystal â hyn, dylid symud malurion dail oddi ar lwybrau troed pan fo angen.

9.2 Is-lwybr – Heol Penderyn i Heol Aberhonddu (yn ymuno â'r Prif Lwybr i Ysgol Gyfun Rhydywaun)

9.2.1 Mae'r is-lwybr yn bodloni'r meini prawf ac ystyrir ei fod ar gael i gerdded yn unol â chanllawiau Teithio gan Ddysgwyr.

9.2.2 Gellid ystyried gwelliannau pellach i'r llwybr cerdded i wella amodau ar gyfer defnyddwyr y llwybr. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol:

- Monitro cyflwr coed a dail sy'n hongian. Lle mae coed a/neu ddail yn hongian neu'n ymledu i lwybrau troed, dylid torri'r ardaloedd hyn yn ôl i wella'r lled defnyddiadwy, llinellau gweld a gwyliadwriaeth naturiol. Yn ogystal â hyn, dylid symud malurion dail oddi ar lwybrau troed pan fo angen.

- Monitro rhwystrau troedffyrdd. Lle mae lled llwybrau troed yn parhau i gael ei gyfyngu gan geir wedi'u parcio, dylid gweithredu ar y cyd ag Adran briodol y Cyngor / carfanau plismona cymdogaeth leol.

REDSTART

Quest House
St Mellons Business Park
Fortran Rd, St. Mellons
Cardiff
CF3 0EY

www.redstartwales.com

REDSTART